

Subject Area
Education Management

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 106
PP: 4455-4464

Arrival
24 August 2022

Published
31 December 2022
Article ID Number
64255

Article Serial Number
01

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/8/sss.64255>

How to Cite This Article
Dönmez Ayata, S.
(2022). "Öğretmen Görüşlerine Göre Okul Terkinin Sebepleri"
International Social Sciences Studies Journal,
(e-ISSN:2587-1587)
Vol:8, Issue:106;
pp:4455-4464

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Öğretmen Görüşlerine Göre Okul Terkinin Sebepleri

Reasons for School Dropout According to Teachers' Views

Sevil Dönmez Ayata¹

¹ Sınıf Öğretmeni., Ahmet Yesevi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetim Bölümü, Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

ÖZET

Araştırmanın amacı öğretmen görüşlerine göre okul terkinin sebeplerini ortaya koymaktır. Bu çalışmada nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, problem ve olguların doğal ortamda çok yönlü, gerçekçi ve ayrıntılı bir biçimde ortaya çıkarıldığı, araştırmacının da sürece aktif olarak katıldığı, araştırmanın deseninde çeşitliliğin ve esnekliğin olduğu, derinlemesine analizlerin yapıldığı nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, "Amaçlı Örneklem" tiplerinden "Kartopu/Zincir Örneklem" kullanılmıştır. Bu çalışmada okullarda alanında uzmanlıkları kanıtlanmış bireylerle görüşmeler başlatılarak, sonraki görüşmeler için bireyler kartopu şeklinde oluşturulmuş, 10 öğretmen ile görüşme sağlanmıştır. Veri toplama aracı olarak; öğretmenlere yöneltilen ve problemin çözümünü destekleyecek nitelikte b4 sorudan oluşan bir görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formundaki sorular, kuramsal ve kavramsal çerçeve doğrultusunda kodlama yapılarak tümdengelim analiz yöntemiyle içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Öğrencilerin okul terk etmesinde aile kaynaklı nedenler ailenin ilgisizliği, bağ bahçe işleri, ekonomik gerekçeler, kız çocuklarını evlendirme isteği ve aile baskısı şeklinde, arkadaş kaynaklı nedenler temasında akran zorbalığı, zararlı madde kullanımı, arkadaşlara uyum sağlama, başarısızlık ve arkadaşlarının evlenmesi şeklinde, okuldan kaynaklı nedenler olarak okul yönetimi/öğretmen davranışı, ders başarısızlığı, okul devamsızlığı ve akran zorbalığı şeklinde belirtilmiştir. Okul terkinin önlenmesi için öğretmenler tarafından öğrenci ve veli ile iletişim, okulun sevdirilmesi, ekonomik destek, eğitimin yeniden düzenlenmesi ve okul desteği verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Okul Terki, Devamsızlık

ABSTRACT

The aim of the study is to reveal the reasons for school dropout according to teachers' views. In this study, a qualitative research was conducted in which qualitative data collection techniques were used, problems and phenomena were revealed in a multidimensional, realistic and detailed way in a natural environment, the researcher actively participated in the process, there was diversity and flexibility in the research design, and in-depth analyzes were made. In the research, "Snowball/Chain Sampling", one of the "Purposive Sampling" types, was used. In this research, interviews were initiated with individuals with proven expertise in their field in schools, and individuals were formed as snowballs for subsequent interviews, and 10 teachers were interviewed. As a data collection tool, an interview form consisting of b4 questions to be directed to the teachers and to support the solution of the problem was prepared. The questions in the interview form were coded in line with the theoretical and conceptual framework and evaluated by content analysis with deductive analysis method. Family-related reasons for students' dropping out of school were family indifference, vineyard and garden work, economic reasons, desire to marry off their daughters and family pressure; peer bullying, harmful substance use, adaptation to friends, failure and friends' marriage were mentioned in the theme of peer-related reasons; school-related reasons were school administration/teacher behavior, course failure, school absenteeism and peer bullying. In order to prevent school dropout, teachers stated that communication with students and parents, endearing the school, economic support, reorganization of education and school support should be provided.

Keywords: Student, School Dropout, Absenteeism

1. GİRİŞ

Öğrencilerin çeşitli nedenlerle okulu terk etme eğiliminde oldukları görülmektedir. Bu durumun eğitim sisteminin kalitesi üzerindeki etkisi ve yarattığı sosyal ve toplumsal sorunlar, ülkemizde bu konuya yönelik bir politika geliştirilmesini öncelikli hale getirmektedir. Ülkemizin ulusal ve uluslararası raporlarda yer alan devamsızlık verileri sorunun boyutunu açıkça yansıtmaktadır.

Dünya genelinde ülkelerin eğitim sistemlerinde devamsızlık ve okul terki ile ilgili birçok gösterge bulunmaktadır. En kapsamlı göstergelerden biri olarak kabul edilen eğitime katılım göstergesinin 2015/2021 yıllarını kapsayan OECD'nin Bir Bakışta Eğitim Raporu'na bakacak olursanız, OECD ülkelerinde zorunlu eğitimin 6 yaşında ilköğretimle başladığını ve 16 yaşında ortaöğretimin tamamlanmasıyla sona erdiğini görebilirsiniz. Ülkelerin kendi eğitim sistemleri ve yapıları çerçevesinde, okul çağındaki nüfusun zorunlu eğitim yaşı farklılık gösterebilmektedir. Bu bağlamda OECD, bir ülkedeki okullaşma oranını, okul çağındaki nüfusun yaş aralığının en az %90'ına ulaşması durumunda "tam katılım" olarak değerlendirmektedir. Ülkemizde yaş aralığı bakımından eğitime tam katılım 10 yıllık bir süreyi, yani 6 ila 15 yaş arasını kapsamaktadır. Bu durum eğitime tam katılım açısından OECD ortalamasının altındadır. Üstelik ülkemiz bu sürenin en düşük olduğu ülkeler arasında yer almaktadır (OECD Bir Bakışta Eğitim Raporu, 2015; 2021).

Önemli bireysel, ailevi ve bağlamsal zorluklar, öğrenciler için olumsuz akademik sonuçlara katkıda bulunur. Okula devamın teşvik edilmesi, bu olumsuz okul sonuçlarının azaltılması için bir araç olabilir. Biyoekolojik bir

çerçevede, çocukların kendilerini içinde buldukları çevreyi dikkate almak çok önemlidir. Yoksulluk, çocukların eğitim hayatlarını etkileyen kritik bir özelliktir (Bronfenbrenner & Morris, 2006). Bir öğrencinin okula devamsızlığı kronikleştiğinde, bu kronik durumun okulu bırakmaya dönüşmesi yaygındır. Bu durum uzun vadede genellikle evsizlik, işsizlik ve yoksullukla sonuçlanmaktadır (Outhouse, 2012).

Okuldan kaçmaya yol açan kişisel nedenlerin başında öğrencinin sağlık sorunları ve sınıfta kalma korkusu gelmektedir (Tunç,2011). Bunun dışında öğrencilerin okula gitmek istememeleri ve ruhsal durumları nedeniyle okul hayatını kabullenememeleri de devamsızlık ve okulu bırakma nedenlerindedir (Bahalı ve Tahiroğlu, 2010). Bir diğer sorun ise öğrencilerin akademik başarısızlıkları nedeniyle akranlarından geri kalmaları durumunda arkadaşlarının saygısını kaybedeceklerini düşünmeleri ve bu nedenle okuldan uzak durma eğiliminde olmalarıdır (Aydın, 2006). Aileler çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayamadıkları için öğrenciler yoksulluk nedeniyle okula devamsızlık yapmakta, bu da özgüven eksikliğine yol açmaktadır (Özbaş, 2010; Zorbaz, 2018). Ayrıca, öğrencilerin arkadaş ve sosyal çevrelerinin de okula devamsızlığa neden olduğu tespit edilmiştir (Özbaş, 2010).

Erken okul terki kavramı Dekkers ve Claassen (2001) tarafından, eğitim ve öğretim faaliyetlerini aktif olarak sürdüren bir öğrencinin, çeşitli nedenlere bağlanabilecek olumsuz sebeplerden dolayı içinde bulunduğu eğitim aşamasını devam ettirememesi ve tamamlayamaması olarak tanımlanmaktadır. Cullen (2000) ise okulu bırakmayı, yasal okulu bırakma yaşından önce ve/veya sınırlı ve gerekli bir resmi yeterlilik elde etmeden okulu terk etmek olarak tanımlamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Eğitim İstatistikleri Merkezi ise okul terki kavramını gençlerin eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam edememesi ve işgücü piyasasına girememesi olarak tanımlamaktadır. Resmi ve işlevsel olmak üzere iki tanıma göre değerlendirildiğinde, işlevsel anlamda EOT kavramı, bireyin gelecekteki yaşamına yapacağı etkinin ve soruna yol açan nedenlerin incelendiği bir sorun olarak görülmektedir. Resmi anlamda ise öğrencinin yaşı, nüfusu ve eğitim faaliyetlerinde geçireceği süre ile ilgili zorunlu eğitim süreci olarak değerlendirilmektedir (Finning, 2019).

Türk eğitim sisteminde yasal olarak tanımlanmış bir okulu bırakma kavramı bulunmamaktadır. Zorunlu eğitim 2012-2013 öğretim yılından bu yana 12 yıldır ve ilkokul, ortaokul ve lise eğitimini kapsamaktadır. Bu 12 yıllık süre zorunlu eğitim olarak kabul edilmiş ve bu süre zarfında öğrencinin okula devamsızlığı için yasal 'devamsızlık' tanımı kullanılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim yönetmeliklerine göre, öğrencilerin yaşlarına/nüfuslarına bağlı olarak ilkokul, ortaokul ve liseye devam etmeleri zorunludur. Ülkemizde okula devam etmeyen ve devamsızlık yapan öğrenciler Milli Eğitim Bakanlığı'nın e-okul sistemine günlük olarak kaydedilmektedir. Bu verilere Bakanlık tarafından yetkilendirilen eğitim paydaşları erişebilmektedir. Öğrencilerin devamsızlıkları posta, e-posta veya diğer bilişim araçlarıyla velilere iletilir. Devamsızlık süreleri ilkokul, ortaokul ve liselerde farklılık göstermekle birlikte, 10 günü özürsüz ve 20 günü özürlü olmak üzere toplam 30 günden fazla devamsızlık yapan öğrenciler eğitim dönemi için başarısız sayılmaktadır. Devamsızlık nedeniyle başarısız sayılan öğrenciler yasal olarak bir sonraki okul yılında sınıf tekrarı yapmış sayılırlar.

Eğitim dönemi boyunca bir sınıfı iki kez tekrar eden öğrenciler örgün eğitimden çıkarılır ve okulla ilişkileri kesilir. Örgün eğitim dışına çıkarılan öğrenciler, açık öğretim sistemi içerisinde halk eğitim merkezleri tarafından koordine edilen açık öğretim okullarındaki eğitim faaliyetlerine yönlendirilirler. Uzun süreli devamsızlık ve açık öğretim sistemine kabul edilmeme nedeniyle öğrenci, ülkemizde sadece Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen bitirme belgesi olmaksızın eğitim sistemiyle ilişkisi kesilir (Karapür, 2017).

Ülkemizde devamsızlık, okuldan kaçma ve okul terki ile ilgili araştırmalar ağırlıklı olarak 2000'li yılların başında yapılmış ve ilkokul türleri düzeyinde yoğunlaşmıştır. Bu bağlamda Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV), Eğitim Reformu Girişimi (ERG) ve Kadın Adayları Destekleme ve Eğitime Derneği (KA-DER) tarafından yürütülen Eğitimde ve Toplumsal Katılımda Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanması projesi eğitimin önündeki engelleri farklı yönleriyle ele almıştır. Bu projeler okulu erken terk konusunu kapsamlı bir şekilde ele almış ve bu konuda yapılacak çalışmalara temel oluşturacak bir politika raporu hazırlamıştır. Bu raporda, ülkemizde okullaşma oranlarının artmasına rağmen çeşitli nedenlerle farklı okul türlerinden öğrencilerin eğitim faaliyetlerine devam edemedikleri ve eğitimlerini tamamlayamadıkları belirtilmiştir. Ancak ülkemizdeki mevcut mevzuatta okulu erken terk tanımının yer almaması, bu soruna ilişkin güvenilir veri kaynağına ulaşmayı imkânsız kılmakta ve bu durumun çok önemli bir eksiklik olarak değerlendirilmesine yol açmaktadır (Göçen ve Kaya, 2019).

Okula devamsızlık problemi literatürde okulu bırakma, öğrenimini yarıda bırakma ve okulu terk etme gibi farklı tanımlar altında incelenip değerlendirilse de bir öğrencinin zorunlu eğitim ve öğretim sürecine çeşitli nedenlerle devam edememesi ya da tamamlayamaması ve bir eğitim ve öğretim biçimine kabul edilmemesi durumu küresel öneme sahiptir. Tüm dünya ülkelerinde yakından incelenmesi gereken bir sorundur (Karapür, 2017). Sorun tüm dünya ülkelerinde farklı terimlerle ifade edilse de küresel olarak geçerli bir derece veya sertifikaya sahip olmayan kişiler okulu terk etmiş olarak kabul edilmektedir (Karapür, 2017).

Bu bilgiler kapsamında araştırma problemi: öğretmen görüşlerine göre okul terkinin sebepleri nelerdir?

Araştırmanın amacı öğretmen görüşlerine göre okul terkinin sebeplerini ortaya koymaktır. Bu kapsamda araştırmada şu sorulara cevaplar aranacaktır:

1. Öğrencilerin okulu terk etmesinde aileden kaynaklı nedenler nelerdir?
2. Öğrencileriniz okulu terk etmesinde arkadaş ve sosyal çevreden kaynaklı nedenler nelerdir?
3. Öğrencileriniz okulu terk etmesinde okuldan kaynaklı nedenler nelerdir?
4. Öğrencilerin okulu terk etmesini önlemek için neler yapılmalıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma modeli

Bu çalışmada nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, problem ve olguların doğal ortamda çok yönlü, gerçekçi ve ayrıntılı bir biçimde ortaya çıkarıldığı, araştırmacının da sürece aktif olarak katıldığı, araştırmanın deseninde çeşitliliğin ve esnekliğin olduğu, derinlemesine analizlerin yapıldığı nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Nitel sürecin yürütüldüğü araştırma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek 2005). Yıldırım ve Şimşek'e (2005) göre nitel araştırma, olgu ve olayları bireylerin bakış açısından ortaya çıkarma olanağı sağlar. Bu çalışma nitel araştırma desenlerinden biri olan 'fenomenolojik' desen kapsamında yürütülmüştür. Fenomenoloji; bireylerin farkında oldukları ancak derinlemesine anlayamadıkları durumlara odaklanır. Fenomenoloji, sıklıkla karşılaştığımız ancak tam anlamını kavrayamadığımız olguları çalışmayı amaçlar (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Fenomenolojik desenin seçilmesinin nedeni, öğretmenlerin okulu bırakma konusunda suçladıkları faktörleri katılımcıların deneyimleri aracılığıyla derinlemesine araştırmaktır.

2.2. Çalışma grubu

Araştırmada, "Amaçlı Örneklem" tiplerinden "Kartopu/Zincir Örneklem" kullanılmıştır. Kartopu/Zincir Örneklem, araştırmacının problemine ilişkin bilgi verme yeterliğine ve becerisine sahip bireylerin saptanmasında etkilidir. Süreç basit bir şekilde: "Bu konuda en çok bilgi sahibi kimler olabilir? Bu konuyla ilgili olarak kim veya kimlerle görüşmemi önerirsiniz?" sorusu ile başlatılır. Sürecin ilerleyen kısmında isimler veya durumlar bir kartopuna benzer şekilde büyüyerek ve artarak devam eder, bir süre sonra benzer isimler öne çıkmaya başlar (Yıldırım ve Şimşek, 2008). İsimlerden oluşan listeden ön plâna çıkan ve araştırma için kritik olarak adlandırılan bireyleri seçmek mümkün olmaktadır. Böylece araştırmacı problemine çözüm getirecek zengin bilgi kaynaklarına erişme şansına sahip olacaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada okullarda alanında uzmanlıkları kanıtlanmış bireylerle görüşmeler başlatılarak, sonraki görüşmeler için bireyler kartopu şeklinde oluşturulmuş, 10 öğretmen ile görüşme sağlanmıştır.

3.3. Veri toplama aracı

Veri toplama aracı olarak; öğretmenlere yöneltilecek ve problemin çözümünü destekleyecek nitelikte bir görüşme formu hazırlanmıştır. Veri toplamada kullanılmak üzere geliştirilen görüşme formu hazırlanmadan önce, alan yazın incelemesi ve ilgili mevzuat taraması yapılmıştır. Görüşme soruları hazırlanmadan önce, görüşme formunun, çalışmanın amacına ulaşmasını gerçekleştirmede yeterli olup olmadığının değerlendirilmesi; diğer bir deyişle soruların düzenininin, gerekliliğinin, ifadelerin anlaşılabilirliğinin değerlendirilmesi amacıyla, katkı sunabileceği düşünülen uzmanlardan görüşler alınmıştır. Araştırmada öğretmenlere yöneltilecek üzere 4 adet açık uçlu soru hazırlanmıştır.

Hazırlanan görüşme formunun çalışma öncesinde, araştırmanın amacına ne oranda hizmet ettiği, ve uygulanabilirliğinin kontrol edilebilmesi için alan uzmanlarının görüşlerine sunulmuştur. Uzmanların önerileri doğrultusunda görüşme formu düzenlenmiştir. Ardından iki müdür ile bir pilot deneme yapılmış ve soruların anlaşılması ile ilgili herhangi bir sorun yaşanmadığı görülmüştür. Ardından soruların içerik ve biçimlerinin değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu değerlendirme sonrasında değiştirilmesi ya da çıkarılması gereken soruların olmadığı gözlenmiş ve esas veri toplama sürecine geçilmiştir.

Yapılan araştırmada katılımcı teyidi alınmış ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerin süreleri uzun tutularak etkileşimin uzun süreli olmasıyla iç geçerlik sağlanmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda, verilerin iç geçerliliğini artırmak için, elde edilen verilerden ulaşılan bulguların tutarlılığı kontrol edilmiştir. Bu doğrultuda bulguların, hazırlanan kavramsal çerçeve ile uyumlu olup olmadığı sık sık kontrol edilmiştir. Tüm görüşme süreçlerinde Kvale (1996)'nin belirttiği görüşme sürecinin niteliğini arttıran kriterlere dikkat edilmiştir. Kvale (1996) tarafından belirtilen bu kriterlerden kısaca; istenilen yanıtların esas amaçtan sapmamasına özen göstermek, görüşme süreci

boyunca notlar almak, ses kaydı yapmak, verilen cevapların uzun ve detaylı olmasına dikkat etmek, zengin bilgi içeren yanıtlar elde etmeye çalışmak ve katılımcıların yanıtlarına müdahale etmeden fikirlerini ortaya koymaya çalışmak şeklinde bahsedilebilir.

3.4.Verilerin toplanması ve analiz

Nitel verilerin analizinde, betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizde; görüşme yöntemi ile toplanan verilerin önceden belirlenmiş temalara göre özetlenip yorumlandığı, katılımcıların görüşlerini açık bir şekilde yansıtmak için doğrudan alıntılarının kullanıldığı ve ulaşılan sonuçların, neden sonuç ilişkisine bakılarak yorumlandığı analiz tekniğidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Hazırlanan görüşme formundaki sorular, kuramsal ve kavramsal çerçeve doğrultusunda kodlama yapılarak tümdengelim analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Tümdengelim yönteminde teorik çerçevede var olan ya da literatürde önceden bulunan, belirlenmiş kodlar kullanılarak veriler analiz edilmektedir. Görüşme formunda yer alan tüm sorular ayrı ayrı ele alınarak, katılımcıların bu sorulara verdikleri yanıtlar, Office programına aktarılmıştır. Ardından tümevarım analiz yöntemi kullanılarak, yanıtlar birkaç kez okunmuş ve katılımcıların cevaplarına yönelik kodlamalar oluşturulmuştur. Ardından kodlar bir araya getirilerek, araştırma bulgularının genel hatlarını oluşturacak temalar (kategoriler) ve alt temalar ortaya çıkarılmış, benzer temaların tekrarlanma sıklıklarının çetelesi tutularak, frekans ve yüzdeler hesaplamalar yapılmış ve ardından ortaya çıkan verilerin betimsel analizleri gerçekleştirilmiştir. (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Katılımcı olan öğretmenlerin her birine kod numaraları verilerek (Ö1, Ö2, Ö3...) açıklamalara yer verilmiştir. Verilerin sunumunda, alıntı seçimi yapılırken farklılık ve dikkat çekicilik, açıklayıcılık ve çeşitlilik ölçütleri dikkate alınmıştır.

2. BULGULAR

Araştırmaya katılanların demografik değişkenlerine ilişkin bilgiler aşağıda verilen Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Değişkenleri

	Cinsiyet	Branş	Yaş	Kıdem	Öğrenim Durumu
Katılımcı 1	Kadın	Çocuk Gelişimi Öğretmeni	33 yaş	11 yıl	Lisans
Katılımcı 2	Erkek	Edebiyat Öğretmeni	40 yaş	15 yıl	Lisans
Katılımcı 3	Erkek	Biyoloji Öğretmeni	39 yaş	14 yıl	Lisans
Katılımcı 4	Kadın	Biyoloji Öğretmeni	48 yaş	26 yıl	Lisans
Katılımcı 5	Kadın	Biyoloji Öğretmeni	42 yaş	15 yıl	Doktora
Katılımcı 6	Kadın	Almanca Öğretmeni	37 yaş	11 yıl	Lisans
Katılımcı 7	Erkek	Edebiyat Öğretmeni	44 yaş	20 yıl	Lisans
Katılımcı 8	Kadın	Edebiyat Öğretmeni	50 yaş	27 yıl	Lisans
Katılımcı 9	Erkek	Beden Eğitimi Öğretmeni	45 yaş	20 yıl	Lisans
Katılımcı 10	Kadın	Rehberlik Öğretmeni	37 yaş	12 yıl	Lisans

Tablo 1’de verilen katılımcıların profili incelendiğinde, çalışmada 6 kadın 4 erkek öğretmen olduğu görülecektir. Branşları bakımından 3 biyoloji öğretmeni, 1 çocuk gelişimi öğretmeni, 3 Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni, 1 Almanca bilimleri, 1 beden eğitimi öğretmeni, 1 rehberlik öğretmeni bulunmaktadır. Yaşları bakımından en genç öğretmen 33, en yaşlı öğretmen ise 50 yaşındadır. Kıdem süreleri bakımından ise en az 11 yıl, en fazla 26 yıllık kıdeme sahip öğretmenler çalışmada yer almıştır. Eğitim durumları incelendiğinde, 1 öğretmen doktora, 9 öğretmenin lisans mezunu olduğu görülmüştür.

Araştırmada “Öğrencilerinizin okulu terk etmesinde aileden kaynaklı nedenler nelerdir?” sorusuna dair görüşlerine ilişkin ortaya çıkan temalar ve onlara bağlı kodlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerinizin okulu terk etmesinde aileden kaynaklı nedenler nelerdir? sorusuna dayalı bulgular

Temalar	Kodlar	f
Aile Kaynaklı Nedenler	Ailenin ilgisizliği	4
	Bağ bahçe işleri	3
	Ekonomik gerekçeler	3
	Kız çocukları evlendirme isteği	2
	Aile baskısı	2
	Aile içi sorunlar	1

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğrencilerin okulu terk etmesinde aile kaynaklı nedenlerin öğrenilmesi amacıyla “Öğrencilerinizin okulu terk etmesinde aileden kaynaklı nedenler nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Tablo 2’de öğrencinin okulu terk etmesinde aile kaynaklı nedenlere ilişkin ifadelerin aile kaynaklı nedenler altında toplandığı görülmektedir. Aile Kaynaklı Nedenler temasında “Ailenin ilgisizliği”, “Bağ bahçe işleri”, “Ekonomik gerekçeler”,

“Kız Çocuklarını evlendirme isteği” ve “Aile baskısı” kodları şeklinde belirtilmektedir. Buna göre Öğretmenlerin ailenin ilgisizliği olgusuna ilişkin görüşleri incelendiğinde, ailenin öğrencinin okuluna ilişkin ailenin duyarsızlığı ve eğitimin gereksizliğine ilişkin görüş açıkladıkları görülmektedir. Bu konuda görüş ifade eden öğretmenlerden bazıları görüşlerini aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin ders durumlarından genel olarak veli toplantısında haberdar oluyorlar. “Öğrencilerinin dersleri iyi durumda değilse okumaları aileler için gereksiz olarak görülüyor.” (Ö2)

“Ailenin öğrencinin eğitim ve öğretim hayatının öneminin farkında olmaması ve bundan dolayı öğrencinin eğitim ve öğretim hayatına etkin bir şekilde katılım sağlamasını destekleyici bir ortam sunmaması. Bu konuda öğrenciye iyi bir rol model olamaması.” (Ö10)

Öğretmenlerin öğrencinin okul terkinde ilişkin sahip oldukları bir diğer görüş ise ailenin sahip olduğu bağ bahçelerdeki işlerin yapılması konusunda olmuştur. Bu konudaki öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir.

Özellikle ders notları iyi olmayan erkek öğrenciler de ailesi tarafından okuldan alınıp aile bütçesine katkı sağlıyor. Aynı zamanda ailenin bağ bahçesi varsa okula devam etmesi yerine bahçeye sahip çıkması aile tarafından daha makul görülüyor.” (Ö1)

“Özellikle geçimini hayvancılık ve çiftçilik ile karşılayan ailelerin, çocuklarını potansiyel işçi olarak görmeleri ve okulla ilgili herhangi bir sorunda veya zorlukta öğrenciyi okuldan almaya dair tehditleri bir süre sonra öğrencilerde de okula karşı tutum değişmesine veya yılgınlığa sebep olmaktadır.” (Ö3)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bazıları öğrencilerin okulu terk etmesinin bir nedeninin ailenin ekonomik koşulları ile ilişkilendirmiştir. Bu görüşler aşağıdaki gibi ifade edilmiştir.

“Aileler genel olarak eğitim- öğretim konusunda çok bilinçli olmadıkları için çocuklarının okuması onlar için masraf demek oluyor.” (Ö2)

“Ekonomik durum, ailede ilgisizlik” (Ö8)

Öğretmenlerden ikisi özellikle kız çocukları söz konusu olduğunda ailelerin onlara uygun gördükleri bir kişi ile evlendirmek istedikleri için öğrencilerin okuldan alındığını ifade etmiştir. Bu düşüncesini şu sözlerle açıklamıştır.

“Uzun süredir görev yaptığım okul il merkezine 70 km. uzaklıkta bir ilçede bulunuyor ve öğrencilerimizin çoğu okula köylerden taşınmalı olarak geliyor. Köylerde evlilik yaşı olarak yirmili yaşlar çok geç sayılıyor. Özellikle kız öğrencilere şehir merkezinden evlilik amaçlı talipler söz konusu olunca veya düzenli işe sahip bir talip olunca aileler kızlarını evlendirmek istiyor.” (Ö1)

Okul terkinin bir diğer nedeni olarak ailelerin çocukları üzerinde kurdukları baskı olarak belirtilmiştir. Bu baskı bazen ders konusunda olabileceği gibi bazen de özel hayat konusunda olabilmektedir. Aşağıda öğretmen görüşüne yer verilmiştir.

“Ailelerin ders çalışma baskısı öğrencileri okula karşı soğutabiliyor. Daha okulun ilk haftasından itibaren sürekli ders çalıştırmaya yönelik aile tutumları öğrencide ters bir etki oluşturabiliyor.” (Ö3)

Aile için sorunların okul terkinde neden olacağını bir öğretmen şu sözler ile açıklamıştır.

“Anne ve babanın ayrı olması, Aile içindeki sorunlar” (Ö7)

Araştırmada “Öğrencilerinizin okulu terk etmesinde arkadaş ve sosyal çevreden kaynaklı nedenler nelerdir?” sorusuna dair görüşlerine ilişkin ortaya çıkan temalar ve onlara bağlı kodlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerinizin okulu terk etmesinde arkadaş ve sosyal çevreden kaynaklı nedenler nelerdir? sorusuna dayalı bulgular

Temalar	Kodlar	f
Arkadaş Kaynaklı Nedenler	Akran zorbalığı	3
	Zararlı madde kullanımı	3
	Arkadaşlara uyum sağlama	3
	Başarısızlık	2
	Arkadaşlarının evlenmesi	1
Sosyal Çevre Kaynaklı Nedenler	Okulu önemsemeyen çevre	1

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğrencilerin okulu terk etmesinde aile kaynaklı nedenlerin öğrenilmesi amacıyla “Öğretmenlerin öğrencilerinizin okulu terk etmesinde arkadaş ve sosyal çevreden kaynaklı nedenler nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Tablo 3’te öğrencinin okulu arkadaş ve sosyal çevre kaynaklı okul terki nedenlerine ilişkin ifadelerin arkadaş kaynaklı nedenler ve aile kaynaklı nedenler altında toplandığı görülmektedir. Arkadaş Kaynaklı Nedenler temasında “Akran zorbalığı”, “Zararlı madde kullanımı”, “Arkadaşlara uyum

sağlama”, Başarısızlık” ve “Arkadaşlarının evlenmesi” şeklinde belirtilmektedir. Sosyal Çevre Kaynaklı Nedenler temasında “Okulu önemsemeyen çevre” şeklinde belirtilmektedir.

Buna göre öğretmenlerin arkadaş kaynaklı okul terkine ilişkin verdikleri cevaplar incelendiğinde, akran zorbalığının okul terkine öne çıktığı görülmektedir. Bu konuda görüş ifade eden öğretmenlerden bazıları görüşlerini aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir.

“Akran zorbalığı da okul terkine sebep olarak gördüğüm en önemli noktalardan bir tanesi. Özellikle engelli öğrencilere karşı takınılan tavır ve davranışlar bu öğrencileri okula karşı soğutabiliyor. Arkadaşları tarafından fiziksel ve duygusal şiddete maruz kalan öğrenciler de okula karşı olumsuz duygular geliştirip terk etmeye meyil etmektedir.” (Ö3)

“Öğrencinin arkadaş ve sosyal çevresinden zorbalık içeren davranışlar görmesi, dışlanması öğrencinin okulu terk etmesinde en büyük etken olabilir.” (Ö10)

Öğretmenlerin okul terkine ilişkin verdikleri cevaplar incelendiğinde, zararlı madde kullanımının okul terkine önemli bir nedeni olduğuna ilişkin görüşünü üç öğretmenin paylaştığı görülmektedir.

“Öğrenciler arasında tütün tüketimi çok fazla. Sırf tütün içmek için bile dersten kaçan öğrenciler var. Bir süre sonra devamsızlık arttığı için öğrenci okulu terk edebiliyor.” (Ö2)

“Arkadaşları ile sigara içme” (Ö7)

Öğrencilerin okul terkine öne çıkan gerekçelerden bir diğeri arkadaşlara uyum sağlama isteği olmuştur. Öğrenciler arkadaşları tarafından dışlanmamak adına onlar gibi davranmaktadır. Aşağıda bu konuya vurgu yapan öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir.

“Farklı bir okula geçen arkadaşını yalnız bırakmama isteği olabilir. Bu tarz durumlar nadiren oluyor.” (Ö5)

“Arkadaşları tarafından kabul görmek için onlara ayak uydurması” (Ö6)

Derslerinde başarı gösteremeyen bazı öğrencilerin okulu terk etme eğilimine sahip olduklarına ilişkin öğretmen görüşü şu şekildedir.

“Arkadaşlarının gittikleri okulda ders başarısı ve devamsızlık konusunda daha rahat oldukları yönünde görüş açıklamaları” (Ö9)

Bazı arkadaşları evlenen kız öğrenciler eğer evlendikleri kişinin maddiyatı iyi ise onlarda evlenme isteğine sahip olmaktadır. Bu nedenle okulu terk eğilimine girmektedir. Bir öğretmen şöyle açıklamıştır.

“Öğrenciler evlilik yapıp mutlu olduğuna inandıkları arkadaşlarından etkilenebiliyorlar. Özellikle evlenen arkadaşlarının eşinden kaynaklanan maddi yeterliliği varsa, bu öğrencilerin okulu terk etmesinde bir etken oluyor. Yine öğrencilerin bir gruba dahil olma, arkadaşlarına uyum sağlama isteği neticesinde ders notlarının iyi olmaması da okulu terk etmeleri için bir neden olarak görülebilir.” (Ö1)

Öğretmenler sosyal çevre kaynaklı nedenler içerisinde sadece öğrencinin okula önem vermeyen bir çevrede olmasını gerekçe göstermiştir. Bu konuda şu açıklamayı yapmıştır.

“... okula ve eğitime önem vermeyen çevre” (Ö8)

Araştırmada “Öğrencilerinizin okulu terk etmesinde okuldan kaynaklı nedenler nelerdir? (Öğretmen, yönetim, akademik başarısızlık, devamsızlık vb.)” sorusuna dair görüşlerine ilişkin ortaya çıkan temalar ve onlara bağlı kodlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrencilerinizin okulu terk etmesinde okuldan kaynaklı nedenler nelerdir? sorusuna dayalı bulgular

Temalar	Kodlar	f
Okul Kaynaklı Nedenler	Okul yönetimi/öğretmen davranışı	7
	Ders başarısızlığı	4
	Okul devamsızlığı	3
	Akran zorbalığı	1

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğrencilerin okulu terk etmesinde okul kaynaklı nedenlerin öğrenilmesi amacıyla “Öğrencilerinizin okulu terk etmesinde okuldan kaynaklı nedenler nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Tablo 4’te öğrencinin okuldan kaynaklanan okul terki ile ilgili cevaplar Okul Kaynaklı Nedenler teması altında toplandığı görülmektedir. Okul Kaynaklı Nedenler temasında “Okul yönetimi/öğretmen davranışı”, “Ders başarısızlığı”, “Okul devamsızlığı” ve “Akran zorbalığı kodları” şeklinde belirtilmektedir. Öğretmenlerin tamamına yakını okul

kaynaklı terkin en önemli nedeninin okul yönetiminin ya da öğretmen davranışının bir sonucu olarak ortaya çıktığını ifade etmiştir. Bu konudaki öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Yine okulu terk etme konusunda yönetimden kaynaklı bir sorun olduğunu söylemek mümkündür.” (Ö2)

“Özellikle bir öğretmenin veya bir idarecinin sözlü veya fiziki olarak şiddetine maruz kalan öğrenciler okulu terk edebilmektedir (Ö3)

“Bazı öğretmenlerin sınavları zor yapması ve düşük puan vermesi.” (Ö5)

“Öğrencinin ders öğretmeni ile ilgili yaşadığı anlaşmazlıkların boyutu öğrencinin okul terk etmesinde önemli bir role sahip. Örneğin sınıf içerisinde öğrencinin öğretmeni tarafından dışlanması, kendisini kötü hissettirecek ifadelerle maruz kalması.” (Ö10)

“Okulun disiplin olayını abartması, öğretmenlerin olumsuz tutumları devamsızlık sorunu, okulda tamamen ders, not odaklı yaklaşım” (Ö8)

Derslerinde başarılı olmayan öğrencilerin okul terkine yatkınlıkları olduğu konusunda görüşe sahip öğretmenler bu örüşlerini şu sözleri ile açıklamışlardır.

Akademik olarak çok başarılı olup okulu terk eden öğrenciyle çok karşılaştığımı söyleyemem. Ders notları iyi olmayan öğrenciler genellikle okulu terk etmeye daha meyilli oluyorlar.” (Ö1)

Yine derslerde gereken başarıyı gösterememek bu konuda belirleyici olmaktadır. Arkadaş çevresine önem veren öğrencilerin devamsızlık yaptıkları da sıklıkla gözlenmektedir (Ö3)

“Akademik başarısının düşük olması ve yükselebileceğini inanmaması okulu gereksiz görmesi” (Ö6)

Okul kaynaklı nedenlere ilişkin katılımcılardan üçü okula devamsızlığın giderek daha fazla okul terkine neden olacağı konusuna vurgu yapmışlardır. Öğretmen görüşleri şu şekildedir.

“Özellikle devamsızlık sebebiyle okulu terk eden öğrencilerin devamsızlık sayıları belli bir sınıra ulaştığında ailelere mektup yoluyla duyuru yapılıyor. Bazen giden mektuplar aileden önce çocukların eline geçiyor aile yine haberdar olamıyor. Bu yeterli bir durum değil. Okul yönetiminin bu konuda daha duyarlı olması gerekmektedir (Ö3)

“Devam, devamsızlık sorunu ve de akademik olarak özel okullardan daha katı olması” (Ö9)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden biri akran zorbalığının okul terkine neden olduğuna ilişkin görüşlerini aşağıda verildiği şekilde açıklamıştır.

Akran zorbalığının da okul terkine sebep olan bir diğer durum olduğunu söyleyebilirim. (Ö1)

Araştırmada “Öğrencilerin okulu terk etmesini önlemek için neler yapılmalıdır? Bu konudaki görüşlerinizi açıklar mısınız?” sorusuna dair görüşlerine ilişkin ortaya çıkan temalar ve onlara bağlı kodlar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerin okulu terk etmesini önlemek için neler yapılmalıdır? Bu konudaki görüşlerinizi açıklar mısınız? sorusuna dayalı bulgular

Temalar	Kodlar	f
Okul Terkinin Önlenmesi	Öğrenci ve veli ile iletişim	5
	Okulun sevdirmesi	4
	Ekonomik destek	2
	Eğitimin yeniden düzenlenmesi	2
	Okul desteği	2

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğrencilerin okulu terkinin önlenmesi amacıyla “Öğrencilerin okulu terk etmesini önlemek için neler yapılmalıdır? Bu konudaki görüşlerinizi açıklar mısınız?” sorusu yöneltilmiştir. Tablo 5’te öğretmenlerin okul terkinin önlenmesi ile ilgili cevaplarının Okul Terkinin Önlenmesi teması altında toplandığı görülmektedir. Okul Terkinin Önlenmesi temasında “Öğrenci ve veli ile iletişim”, “Okulun sevdirmesi”, “Ekonomik destek”, “Eğitimin Yeniden Düzenlenmesi” ve “Okul desteği” şeklinde belirtilmektedir. Öğretmenlerin yarısı okul terkinin önlenmesi için okulun öğrencilerle ve velileri ile iyi bir iletişim kurarak sorunları çözebileceklerini ifade etmiştir. Bu konudaki öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Okul terkine sebep olan durum ne olursa olsun öğrenciyle ve veliyle ayrı ayrı özel olarak görüşmek gerekir.” (Ö1)

“Öğrenciyle ve veliyle okul özel olarak görüşmelidir. Yalnızca prosedürlerin yerine getirilmesi değil, bireyselleştirilmiş bir anlayışın geliştirilmesi gerekir. Sebebin ne olduğu iyi olarak anlaşılırsa öğrenciye yardım etmek o denli kolaylaşır” (Ö2)

“Öğrenciye değer verildiği hissettirilmeli, Okuldan ayrıldığı zaman aileye bilgi verilip, okula çağrılmalı” (Ö7)

“Bu konuda özel ilgi ve alaka son derece önemlidir. Öğrenciler iyi gözlemlenmelidir. Okulu terki yaşayan öğrencilerle mutlaka ilgilenilmeli, ailesinin de görüşü alınmalı, bireyler bilgilendirilmelidir.” (Ö3)

Öğrencilerin okul terkinin önlenmesinde alınacak tedbirlerden biri öğrencilere okul sevdirmesidir. Bu sayede okula devamlı geleceğini düşünen öğretmenler görüşlerini aşağıdaki gibi açıklamışlardır.

“Öncelikle ailenin çocukluktan başlayarak okulu sevdirmesi akademik olarak onu desteklemesi, her koşulda kabul göreceğine inanması” (Ö6)

“Özel okulları özendirmemeli v de özel okul ve devlet okulları arasındaki fiziksel koşullar ve akademik başarının birbirinden çok farklı olmaması ve öğrenci sınav başarısı aynı ölçütlerle değerlendirilmesi.” (Ö9)

Ekonomik sorunların okul terkine neden olduğunu düşünen öğretmenler çözüm olarak öğrencilerin maddi sorunlarının çözülmesi ya da eğitimin ücretsiz hale getirilmesini önermişlerdir.

Okul terkine sebep olan durumların ortadan kaldırılması önemlidir. Öğrencinin ihtiyacı maddi ve manevi olarak fark etmeksizin giderilmelidir.” (Ö3)

“Eğitim öğretim gerçek manada parasız olmalı. Okulların tüm ihtiyaçları karşılanırsa bu mümkün...” (Ö4)

Mevcut sistemde eğitim ve derslerin öğrencinin okulu terk etmesine sebep olduğunu düşünen öğretmenlerden biri görüşlerini şu sözleri ile ifade etmiştir.

Ama daha önemlisi çocuklar başarılı olacakları yönde eğitim almalı. Her çocuk matematik biyoloji tarih... öğrenmek zorunda değil. Müzik resim spor elektronik bilgisayar vb alanlarda da eğitim alabilmeliler” (Ö4)

Okul terkinin önlenmesi için okulun destek sağlamsının önemli rol oynayacağına inanan öğretmenlerden biri bu düşüncesini aşağıdaki sözleri ile açıklamıştır.

Öncelikle terke sebep olan durum saptanır ve bu konuda gereken destek okul yönetimi, okul rehberlik servisi, sınıf öğretmeni tarafından verilmelidir. Konu maddi kaynaklıysa bunun için il- ilçe ilgili müdürlüklerden de destek alınabilir. Okul terkine karar veren bir öğrenci kaderine terk edilmemelidir. Öğrenciyi okula kazandırmak amacıyla ne gerekiyorsa yapmak elzemdir. (Ö1)

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin okul terkinin sebeplerinin tespit edilmesine yönelik yapılan görüşmeden elde edilen öğretmen görüşleri incelenerek değerlendirilmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır. Öğrencinin okulu terkinde aile kaynaklı nedenlere ilişkin ifadelerin aile kaynaklı nedenler altında toplandığı görülmektedir. Aile kaynaklı nedenler ailenin ilgisizliği, bağ bahçe işleri, ekonomik gerekçeler, kız çocuklarını evlendirme isteği ve aile baskısı şeklinde belirtilmektedir. Genel olarak aile içindeki iletişim süreçleri ailenin işleyişini etkilemektedir. Bu durum, ebeveynlerin öğrencilerine yönelik farklı eğitim beklentilerini, eğitime farklı ebeveyn katılımını ve bakış açısını, bu da farklı ebeveynlik stillerini ortaya çıkarmaktadır (Kearney, 2008). Bronfenbrenner (1995) bu iletişim süreçlerinin genel aile ortamının bir göstergesi olduğunu ve bu iletişim süreçlerinin aile üyeleri üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Bu süreçler, etkilerine göre olumlu ve olumsuz aile süreçleri olarak ikiye ayrılabilir. Olumlu aile süreçlerine maruz kalan çocukların duygusal gelişim düzeyi artmaktadır. Aksi takdirde, olumsuz aile süreçlerinin olduğu bir ortamda büyüyen ve yaşamını sürdüren çocuklarda zayıf duygusal gelişim ortaya çıkmaktadır (Kearney, 2008). Bu bağlamda Kearney (2008b), konu alanındaki araştırmaların bir kısmının, ebeveynlerin çocuklarının yetiştirilmesine katılımları ile olumlu aile süreçlerinin etkisine odaklandığını bildirmektedir. İncelenen çalışmaların sonuçları, ebeveynlerin eğitime katılma istekliliğinin, okula devam etmeme ve okulu terk etme süreçleri üzerindeki ebeveyn etkisinin gücüne bağlı olarak daha fazla veya daha az belirgin olduğunu göstermektedir. Öğrencinin okulu arkadaş ve sosyal çevre kaynaklı okul terki nedenlerine ilişkin ifadelerin arkadaş kaynaklı nedenler ve aile kaynaklı nedenler altında toplandığı görülmektedir. Arkadaş kaynaklı nedenler temasında akran zorbalığı, zararlı madde kullanımı, arkadaşlara uyum sağlama, başarısızlık ve arkadaşlarının evlenmesi olarak belirtilmektedir. Sosyal çevre kaynaklı bir neden olarak ise okulu önemsemeyen çevre şeklinde belirtilmektedir. Öğrencinin okuldan kaynaklanan okul terki ile ilgili cevaplar okul kaynaklı nedenler teması altında toplandığı görülmektedir. Okul kaynaklı nedenler olarak okul yönetimi/öğretmen davranışı, ders başarısızlığı, okul devamsızlığı ve akran zorbalığı şeklinde belirtilmektedir.

Öğretmenlerin okul terkinin önlenmesi ile ilgili cevaplarının okul terkinin önlenmesi teması altında toplandığı görülmektedir. Öğretmen-öğrenci iletişiminin etkisi, öğrencilerin okula devam etmeleri ve öğretmenlerini rol model olarak görmeleri üzerinde çok büyük bir etkiye sahiptir. Şimşek (2011), öğretmenlerden, okul yönetiminden ve genel olarak okuldan memnuniyet azaldıkça devamsızlık ve okulu bırakma riskinin önemli ölçüde arttığını bulmuştur. Olumsuz, zayıf ve çatışmalı öğretmen-öğrenci ilişkilerinin (McNeely ve Falci, 2004) ve öğrencilerin okulu kabullenmemelerinin ve okula uygun şekilde uyum sağlayamamalarının (Jiang ve Cillessen, 2005) öğrencilerin okula yönelik olumsuz tutum ve davranışlarının temelini oluşturduğunu bildirmişlerdir. Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin öğrencilere yönelik olumlu/olumsuz davranışları, öğrencilerin devamsızlığı ve okul terki üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Öğrenciler okullarından ne kadar memnunsalar, okula devam etme ve okulu bırakma riskleri de o kadar düşüktür (Nevala ve Hawley, 2011). Okul terkinin önlenmesi temasında öğrenci ve veli ile iletişim, okulun sevdirilmesi, ekonomik destek, eğitimin yeniden düzenlenmesi ve okul desteği şeklinde belirtilmektedir.

Öneriler;

1. Politika yapıcılar, okula devamlılığı teşvik etmek için etkili ve sürdürülebilir stratejik planlar oluşturmalıdır.
2. Tüm öğrencilerin eğitime erişimini sağlamak için politik ve idari tedbirler alınmalıdır.
3. Öğrencilerin örgün eğitim modelini aktif olarak takip etmelerini sağlayacak tedbirler alınmalıdır.
4. Öğrenciler için açık öğretim modelleri okula dönüş için önemli olabilir, ancak bu modeller örgün eğitim modeline nihai bir alternatif olmamalı ve açık öğretime geçiş standartları yeniden gözden geçirilmelidir.
5. Yıllar içinde okul çağındaki öğrenci sayısındaki artış ve nüfus artışından kaynaklanan sınıflardaki öğrenci sayısındaki artışın azaltılması için uygun politika oluşturma süreçleri oluşturulmalıdır.
6. Okuldan kaçma ve okul terkinin önlenmesi için tüm eğitim paydaşları ortak stratejik hedefler belirlemeli ve süreci aktif bir şekilde uygulamalıdır.

KAYNAKÇA

1. Aydın, F. (2010). "Akademik Başarının Yordalayıcısı Olarak Akademik Güdülenme, Öz Yeterlilik ve Sınav Kaygısı". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi.
2. Bronfenbrenner, U. & Morris, P. A. (2006). "The Bioecological Model of Human Development". Handbook of Child Psychology, John Wiley&Sons, Inc. 793-828.
3. Cullen, B. (2000). "Evaluating Integrated Responses to Educational Disadvantage", Dublin, Combat Poverty Agency.
4. Dekkers, H., & Claassen, A. (2001). "Dropouts- Disadvantaged By Definition? A Study of The Perspective of Early School Leavers". Studies in Educational Evaluation, 27, 341-354.
5. Finning, K. (2019). "The Association Between Anxiety and Poor Attendance at School—a Systematic Review". Child and Adolescent Mental Health, 24(3), 205-216.
6. Göçen, A & Kaya, A. (2019). "Öğrenci Devamsızlığının Azaltılmasına Yönelik Uluslararası Stratejiler ve Uygulama Örnekleri". Milli Eğitim Dergisi, 48(1), 353-370.
7. Jiang, X. L. & Cillessen, A. H. (2005). "Stability of Continuous Measures of Sociometric Status: A Meta-Analysis". Developmental Review, 25, 1-25.
8. Karapür, Ş. (2017). "Erken Okul Terkinin Azaltılmasına Yönelik AB Ülkeleri ile Türkiye'deki Politika ve Önlemlerin Karşılaştırılması ve Okul Eğitimi Projelerinin Bu Kapsamdaki Rolü". Yayınlanmamış uzmanlık tezi, Avrupa Birliği Bakanlığı, Ankara.
9. Kearney, C.A. (2008). "An Interdisciplinary Model of School Absenteeism in Youth to Inform Professional Practice and Public Policy". Educational Psychology Review, 20(3), 257-282.
10. Kvale, S. (1996). "Interviews: An introduction to qualitative research interviewing". Thousand Oaks, CA: Sage.
11. McNeely, C. & Falci, C. (2004). School Connectedness and Transition Into and out of Health Risk Behavior Among Adolescents: A comparison of Social Belonging and Teacher Support. Journal of School Health, 74(7), 284-292
12. Nevala ve Hawley (2011). "Reducing Early School Leaving in the EU. Directorate General for Internal Policies" Policy Department B: Structural and Cohesion Policies Education and Culture.

- 13.OECD (2015). “Education at a Glance 2015: OECD Indicators, OECD Publishing”.
<http://dx.doi.org/10.1787/eag-2015-en>. Erişim Tarihi: 15.07.2022
- 14.OECD (2021), “Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing”,
Paris,<https://doi.org/10.1787/b35a14e5-en>. Erişim Tarihi: 15.07.2022
- 15.Outhouse, C.M. (2012). “Carnegie Units and High School Attendance Policies: An Absence of Thought?.”
Journal of Cases in Educational Leadership, 15(4), 3-21.
- 16.Özbaş, M. (2010). “İlköğretim Okullarında Öğrenci Devamsızlığının Nedenleri”. Eğitim ve Bilim, 35(156).
- 17.Şimşek, H. (2011). “Lise Öğrencilerinde Okulu Bırakma Eğilimi ve Nedenleri”. Eğitim Bilimleri Araştırmaları
Dergisi, Uluslararası E-Dergi, 1(2), 27-48
- 18.Tunç, E. (2011). “Okulu Terk Etmiş Ortaöğretim Öğrencilerinin Benlik Algıları ve Rehberlik Gereksinimlerinin
Karşılama Düzeyi”, Yayınlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- 19.Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri”. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- 20.Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008) “Nitel Araştırma Yöntemleri.” Ankara: Seçkin Yayın.
- 21.Zorbaz, O. (2018). “Lise öğrencilerinin Okul Terk Risklerini Etkileyen Öğrenci ve Okul Düzeyindeki
Faktörler”. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.